

УДК 378.147.811.111

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ З ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

Фабрична Я. Г.

Київський національний лінгвістичний університет

Анотація. У статті представлено аналіз сучасного стану розвитку наукової думки з проблеми навчання майбутніх філологів письмового перекладу. У ході критичного аналізу дисертаційних досліджень останнього десятиріччя автором визначено методичні проблеми відповідного навчання та шляхи їх вирішення; узагальнено позитивний досвід науковців з метою його врахування в процесі розробки методики навчання майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованого письмового двостороннього перекладу; виокремлено питання, які залишаються невирішеними, потребують пошуку досконаліших шляхів вирішення або ретельного перегляду з позицій сучасних досягнень психології мовленнєвої діяльності, методики навчання іноземних мов і культур, теорії та практики перекладу.

Ключові слова: майбутні філологи, письмовий переклад, досвід науковців.

Фабричная Я. Г. Киевский национальный лингвистический университет

Развитие научной мысли по проблеме обучения будущих филологов письменному переводу на современном этапе

Аннотация. В статье представлен анализ развития современной научной мысли по проблеме обучения будущих филологов письменному переводу. В ходе критического анализа диссертационных исследований последнего десятилетия автором определены методические проблемы соответствующего обучения и пути их решения; обобщен положительный опыт ученых с целью его учета в процессе разработки методики обучения будущих преподавателей английского языка профессионально ориентированному письменному двустороннему переводу; выделены вопросы, которые остаются нерешенными, требуют поиска более совершенных путей решения или переосмысления с позиций современных достижений психологии речевой деятельности, методики обучения иностранным языкам и культурам, теории и практики перевода.

Ключевые слова: будущие филологи, письменный перевод, опыт ученых.

Fabrychna Ya. G. Kyiv National Linguistic University

The Current State of Scientific Thought on Teaching Translation to Students of Language Departments

Abstract. Introduction. The article analyses the current state of scientific thought on teaching translation to students of language departments. The results of the analysis of papers of the last decade are going to be considered in the process of the development of the methodology of teaching profession specific bilateral translation to student teachers of English in the master's programme. **Purpose** of the research is to define the methodological problems of teaching translation to students of language departments and their solutions; summarize best practices of researchers; highlight the problems that remain at issue, require reviewing and new approaches in compliance with modern achievements of psychology of language activity, methods of foreign languages and cultures teaching, theory and practice of translation. **Methods.** Review of practices of Ukrainian and foreign researchers of the last decade dealing with problems of teaching translation to students of language departments. **Results.** According to the generally held views, theoretical background to the developing methods of teaching translation to students of language departments is scientific excellence in the fields of theory and practice of translation, study of translation competence structure and contents, methods of teaching translation; translation is defined a language activity; the aim of teaching translation is the development of competence in translation. Researchers succeeded in: determining psycholinguistic features of the process of translation as well as translator's activity in terms of intercultural communication; identifying stylistic features of texts that are the subject of study in translation learning; selecting materials; developing learning activities and assessment criteria for target text; shaping motivation to master translation. However, although some attempts to determine the components of competence in translation are made, there is no consensus on its structure and contents among researchers. In particular, there are differences regarding the number and range of content components, terminological diversity, mixing the contents of certain concepts. **Conclusion.** Methodological problems of teaching translation to students of language departments which require reviewing and new approaches are: definition, structure and contents

of competence in translation; range of knowledge, skills, communicative abilities and attitudes; levels of translation proficiency, its assessment criteria and diagnostic tools; learning activities for all the translation competence components development and improvement.

Key words: students of language departments, translation, practices of researchers.

Постановка проблеми. Процес інтеграції вищої освіти України у світовий освітньо-професійний простір обумовлює актуальність питання навчання майбутніх викладачів англійської мови (АМ) професійно орієнтованого письмового двостороннього перекладу (ПДП). Проте розробка ефективної методики відповідного навчання неможлива без урахування досвіду науковців, які займалися вирішенням проблем навчання майбутніх філологів письмового перекладу (ПП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтерес до перекладацької діяльності як складової професійної компетентності сучасних фахівців зумовив появу низки дисертаційних досліджень, автори яких, на основі аналізу досвіду попередників, пропонують шляхи вирішення питань навчання студентів мовних ВНЗ різних видів і типів ПП: художнього [6], суспільно-політичного [20], науково-технічного [1; 14], комерційних листів [16], інституційного дискурсу [19]. Зазначимо, що критичний аналіз шляхів вирішення проблем навчання майбутніх філологів ПП з метою їх урахування в процесі розробки методики навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП залишається поза увагою дослідників.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан розвитку наукової думки з проблеми навчання ПП майбутніх філологів, який знайшов своє відображення у дисертаційних дослідженнях останнього десятиріччя. **Завдання статті:** визначити проблеми навчання ПП та шляхи їх вирішення; узагальнити позитивний досвід науковців з метою його врахування в процесі розробки методики навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП; виокремити питання, які залишаються невирішеними, потребують пошуку досконаліших шляхів вирішення або ретельного перегляду з позицій сучасних досягнень психології мовленнєвої діяльності, методики навчання іноземних мов і культур (ІМіК), теорії та практики перекладу.

Основні результати дослідження. Розпочнемо із загальних тенденцій у дослідженнях методичних проблем навчання ПП. По-перше, теоретичним підґрунтям для розроблення методик навчання ПП є роботи науковців у галузі теорії та практики перекладу (Алексеева І. С., Бархударов Л. С., Брандес М. П., Бреус Є. В., Гак В. Г., Зимня І. О., Казакова Т. А., Кияк Т. Р., Коваленко А. Я., Комісаров В. Н., Корунець І. В., Латишев Л. К., Міньяр-Белоручев Р. К., Мірам Г. Е., Провоторов В. І., Пумпянський О. Л., Я. І. Рецкер, Тюленев С. В., Халеева І. І., Цвілінг М. Я., Чернов Г. В., Чужакін А. П., Швейцер О. Д., Белл Р. (R. Bell), Гарріс Б. (B. Harris), Гуртадо А. А. (A. A. Hurtado), Найда Ю. (E. Nida) Норд К. (C. Nord), Шервуд Б. (B. Sherwood), Шрев Г. (G. Shreve), Штольце Р. (R. Stolze), дослідників структури і змісту компетентності у ПП (Гавриленко Н. М., Комісаров В. Н., Латишев Л. К., Провоторов В. І., Сахарова Н. С., Швейцер О. Д., Белл Р. (R. Bell), Вілс У. (W. Wilss), Норд К. (C. Nord), Пім А. (A. Pym), Шрев Г. (G. Shreve), фахівців з питань методики навчання перекладу (Карабан В. І., Комісаров В. Н., Латишев Л. К., Провоторов В. І., Сафонова В. В., Черноватий Л. М.). По-друге, ПП визначається особливим видом мовленнєвої діяльності, який представляє собою процес опосередкованого міжкультурного спілкування з метою передати зміст мовного твору засобами іншої мови, при якому сприйняття тексту відбувається візуально, а оформлення перекладу фіксується у письмовому вигляді. По-третє, головною метою навчання ПП є формування письмової перекладацької компетентності (надалі компетентність у ПП). Визначені положення є підґрунтям для вирішення таких проблем нашого дослідження, як розгляд психолінгвістичних передумов навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП і визначення структури та змісту професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів АМ у ПДП текстів з методики навчання ІМіК.

Навчання майбутніх філологів різних типів і видів ПП (відповідно до лінгвістичної класифікації за функціональними стилями [3; 8; 11; 13; 18]) присвячено низку досліджень. Так, шляхи вирішення питання навчання майбутніх перекладачів художнього перекладу розглядаються у дослідженні Ю. В. Іванової (2005) [60]. Авторка докладно обґрунтовує свій підхід до навчання ПП як виду міжкультурної мовленнєвої діяльності та наголошує на необхідності врахування культурологічних особливостей художнього перекладу в процесі формування компетентності у ПП. Важливим у контексті нашого дослідження є висновок науковця щодо необхідності врахування особливостей процесу міжкультурної комунікації і професійної спрямованості підготовки майбутніх філологів до міжкультурного посередництва в рамках дисциплін мовного циклу.

Проблемі навчання суспільно-політичного ПП на мовному факультеті присвячена робота С. В. Трофімової (2004) [20]. Визначаючи ПП як особливий вид мовленнєвої діяльності, необхідною умовою навчання якого є володіння писемним мовленням, дослідниця стверджує, що формування компетентності у ПП передбачає безпосередню опору на матеріали, висновки і положення сучасних досліджень лінгвістики тексту. Серед завдань, які вирішуються в ході наукового дослідження, на увагу заслуговують: виявлення особливостей суспільно-політичного ПП; аналіз стилістичних характеристик та лексичного складу суспільно-політичних текстів; визначення номенклатури навичок і вмінь суспільно-політичного ПП, серед яких авторка виділяє навички ідентифікації та породження мовленнєвих моделей і, як основну, навичку переключення, та пропонує формувати її за тематичним принципом; виділення етапів навчання суспільно-політичного ПП; розробка комплексу вправ для формування навичок та розвитку вмінь суспільно-політичного ПП. Ми поділяємо думку С. В. Трофімової щодо важливості формування навичок ідентифікації (під час читання тексту оригіналу (ТО) та породження (під час відтворення інформації у тексті перекладу (ТП) мовленнєвих моделей у процесі навчання ПП, але не погоджуємось із терміном “навичка переключення”, оскільки переключення з однієї мови на іншу, з одного культурного коду на інший одні фахівці відносять з теорії та практики перекладу до психологічних якостей і особистісних характеристик [9], а інші до психофізіологічних механізмів [4]. Слідом за Л. М. Черноватим вважаємо, що під цим поняттям необхідно розуміти навички, що забезпечують переключення з однієї мови на іншу, з одного культурного коду на інший [21, с. 74].

Шляхи вирішення проблем навчання *науково-технічного ПП* запропоновано О. Є. Аксьоною [1] та О. С. Ніколаєвою [14]. О. Є. Аксьонова (2006) [1] розробляє методику навчання ПП *англомовних філологічних текстів* російською мовою. Позиція дослідниці щодо навчання ПП як аспекту навчання іноземної мови (ІМ) відповідає нашому уявленню про компетентність у ПП як складової професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності (ІКК). Проте підхід науковця до визначення змісту компетентності у ПП вважаємо обмеженим, оскільки О. Є. Аксьонова виділяє лише перекладацькі вміння, залишаючи поза увагою навички, знання та певні комунікативні здібності (КЗ) особистості, необхідні для здійснення ПП. Запропоновані авторкою опис рівнів володіння філологами-русистами двомовними вміннями у ПП від В1 до С2 та мовний портфель студента-філолога, призначення якого – відображати динаміку розвитку перекладацьких умінь, є релевантними для досягнення цілей нашого дослідження в аспекті пошуку засобів діагностики рівня сформованості професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів АМ у ПДП, розробки дескрипторів загальної характеристики зазначеної компетентності, вмінь професійно орієнтованого ПДП зокрема.

Питання навчання ПП *наукових текстів* вирішує О. С. Ніколаєва (2010) [14]. Об'єктом навчання ПП студентів магістратури, майбутніх перекладачів дослідниця обирає формування етимологічної компетентності у ПП, до складу якої включає знання про походження, функціональні особливості та первинне значення загальноживаних слів і термінів, навички

та вміння перекладу термінів. Наступний крок О. С. Ніколаєвої у дослідженні проблеми – виділення етапів формування етимологічної компетентності: доперекладацького, перекладацького та післяперекладацького. На наш погляд, запропоновані авторкою етапи відповідають етапам роботи з текстом під час його ПП. Ми погоджуємося з тим, що формування етимологічної складової компетентності у ПП у процесі відповідного навчання має важливе значення, хоча і не розділяємо думки дослідниці щодо її пріоритетності перед іншими складовими. Вважаємо, що запропоновані науковцем різноманітні вправи, наприклад: етимологічний аналіз, диференціація, порівняльно-історичне зіставлення, типологічна класифікація наукових термінів, підбір еквівалентів, застосування трансформацій, оцінка адекватності підібраних еквівалентів, порівняння комунікативної та прагматичної функцій ТО і ТП тощо заслуговують на увагу в процесі розробки системи вправ для формування професійно орієнтованої компетентності майбутніх викладачів АМ у ПДП. Для вирішення питання оцінювання письмових перекладів значущими є визначені О. С. Ніколаєвою критерії “адекватності перекладу”, “обумовленості вибору прийомів перекладу прагматичними завданнями ТО”, “збігу реакції читача на ТО та ТП”, “інтегративності та продуктивності перекладацьких умінь”.

Т. Д. Пасічник (2011) [16] досліджує проблему навчання майбутніх філологів ПДП *комерційних листів*. На нашу думку, запропонована науковцем модель процесу ПДП може бути покладена в основу визначення психолінгвістичних особливостей процесу ПДП текстів з методики навчання ІМіК. Вагомими для розробки методики навчання професійно орієнтованого ПДП є шляхи вирішення Т. Д. Пасічник питань, пов’язаних із визначенням лінгвістичних особливостей англійських та українських комерційних листів у зіставному аспекті, створенням типології труднощів ПДП комерційних листів, відбором корпусу навчальних текстів. З огляду на специфіку навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП у межах навчальної дисципліни “Практика усного та писемного мовлення першої ІМ”, вважаємо необхідним урахувати підхід Т. Д. Пасічник до виділення етапів навчання, створення системи вправ для формування у майбутніх перекладачів компетентності в ПДП комерційних листів та розробки моделі навчання в ході вирішення аналогічних питань, оскільки методика Т. Д. Пасічник передбачає проведення відповідного навчання серед студентів перекладацького відділення в межах практичного курсу ІМ. Важливим для нашого дослідження є і те, що, розглядаючи питання структури та змісту компетентності у ПДП, авторка виділяє знання, навички та вміння в якості складових зазначеної компетентності та наголошує на необхідності формування компетентності у ПДП на основі мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурної у рідній та іноземній мовах, базової перекладацької компетентностей. Ми погоджуємося з думкою дослідниці з приводу того, що центральне місце серед компонентів зазначеної компетентності посідають уміння аналізувати ТО, реалізовувати переклад, оцінювати та редагувати ТП, але, на наш погляд, запропонований підхід до визначення структури та змісту компетентності у ПДП хоча і враховує сучасне трактування поняття “компетентність”, але все ж таки є обмеженим у зв’язку з ігноруванням КЗ виконувати перекладацьку діяльність.

На важливості розвитку КЗ до перекладацької діяльності як компонента компетентності у ПП наголошується в роботі Л. П. Тарнаєвої (2011) [19], яка пропонує шляхи вирішення проблеми навчання майбутніх перекладачів трансляції культурно-специфічних концептів *інституційного дискурсу*. Надана науковцем характеристика креативно-когнітивної діяльності перекладача та уточнене нею поняття “міжкультурного ділового спілкування” можуть бути враховані в процесі визначення ролі та завдань перекладача фахових текстів в аспекті міжкультурної професійної комунікації в галузі навчання ІМіК.

Отже, як свідчать представлені вище результати аналізу, автори розроблених методик навчання ПП хоча і визначають формування компетентності у ПП метою відповідного навчання, однак по-різному підходять до вирішення питання її структури та змісту.

Розглянемо досягнення науковців, які наголошують, що основою формування компетентності у ПП мають бути складові *мовних компетентностей* [5; 7; 14; 17; 20]. Результати зазначених досліджень можуть сприяти вирішенню питання визначення мовленнєвих навичок професійно орієнтованого ПДП текстів з методики навчання ІМіК і розробки вправ для їх формування та вдосконалення.

Так, формуванню *граматичної компетентності* у ПП присвячена робота І. І. Данилової (2004) [5]. У ході дослідження авторка визначає культурологічні основи навчання ПП модальних дієслів, здійснює зіставний аналіз модальності в англійській та російській мовах і доводить, що переклад англійських модальних дієслів російською мовою представляє лінгвокультурологічну трудність. Ці результати заслуговують на увагу, оскільки категорія модальності є характерною рисою текстів з методики навчання ІМіК.

Методика навчання ПП англійських фразових дієслів студентів перекладацьких відділень, яка пропонується у науковому доробку М. С. Перевьорткіної (2010) [17], також спрямована на формування складових *граматичної компетентності* у ПП. Висновок дослідниці про необхідність формування компетентності у ПП паралельно з іншими складовими ІКК (лінгвістичної, лінгвосоціокультурної (соціолінгвістична у М. С. Перевьорткіної) та навчально-стратегічної (компенсаторна у М. С. Перевьорткіної) підтверджує нашу думку щодо визначення зазначеної компетентності як складової ІКК. Значущим для вирішення проблеми структури та змісту компетентності у ПП є те, що науковець розглядає зазначену компетентність як готовність студентів на основі сукупності певних знань, умінь, навичок і здібностей успішно вирішувати професійні перекладацькі завдання. Важливим надбанням, що також заслуговує на увагу з позицій нашого дослідження, є розробка критеріїв оцінки *змістовного аспекту та мовного оформлення* ТП.

Проблема формування складових *лексичної компетентності* у ПП вирішується Н. С. Казанцевою (2010) [7], яка наголошує, що основою компетентності у ПП є лексико-семантичний аспект перекладацького аналізу ТО. В контексті нашого дослідження цікавим є методичне моделювання навчального процесу, представлене дослідницею, яке спрямоване на організацію роботи майбутніх перекладачів з лексичними одиницями (ЛО) в ході перекладацького аналізу ТО та редагування ТП. Погоджуємося із зауваженнями Н. С. Казанцевої про необхідність розробки чітких вимог до робіт студентів і критеріїв їх оцінки та вважаємо, що використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) забезпечить відтворення в процесі навчання основних параметрів діяльності перекладачів, а такі способи підвищення мотивації до навчання, як використання інноваційних технологій, створення ситуацій успіху та дружньої робочої атмосфери на заняттях, сприятимуть ефективності відповідного навчання.

На важливості використання засобів ІКТ для пошуку необхідної інформації в мережі Інтернет, оформлення ТП в комп'ютерному текстовому редакторі, користування електронними словниками та системами автоматичного перекладу наголошує Є. В. Ожегова (2012) [15] – авторка методики формування *лінгвоінформаційної самостійності* майбутніх перекладачів. У ході розробки методик навчання ПП вважаємо за доцільне врахувати результати дослідження лінгвоінформаційної самостійності майбутніх перекладачів, що представлена сукупністю інформаційного, психологічного та професійного компонентів, і яка виражається у готовності і здатності майбутніх перекладачів до самоорганізації, саморозвитку і неперервної самоосвіти. Зміст інформаційного компонента, до якого авторка відносить аналіз професійної інформації, в ході якого приймаються рішення щодо використання методик пошуку, отримання, узагальнення, систематизації, уточнення та передачі професійної інформації, вважаємо необхідним врахувати в процесі відбору організаційних умінь та стратегій професійно орієнтованого ПДП. Психологічний компонент, який передбачає готовність і здатність майбутніх перекладачів

до самовдосконалення, підвищення власного культурного рівня, кваліфікації і майстерності, брати на себе відповідальність, критично оцінювати власні переваги і недоліки, обирати шляхи саморозвитку тощо, має безпосереднє відношення до КЗ здійснювати писемну перекладацьку діяльність. Виділені дослідницею знання системи професійних норм і цінностей, способів діяльності в процесі вирішення різних за характером і рівнем складності професійних завдань (професійний компонент) є релевантними для відбору фонових і предметних знань професійно орієнтованого ПДП. Важливе значення для визначення прийомів організації процесу навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП, на нашу думку, мають етапи формування компонентів лінгвоінформаційної самостійності: 1) репродуктивно-наслідувальний етап, в ході якого викладач ставить завдання, що виконуються спільно зі студентом; 2) пошуково-виконавчий етап, під час якого викладач ставить завдання, а студент самостійно їх виконує; 3) творчий етап, мета якого полягає у тому, що студент сам ставить завдання і сам приймає відповідні рішення щодо організації власної навчальної та перекладацької діяльності.

Важливим для вирішення питання відбору лінгвосоціокультурних умінь і фонових знань професійно орієнтованого ПДП вважаємо науковий доробок С. А. Королькової (2006) [10], оскільки дослідниця пропонує шляхи вирішення питання удосконалення соціокультурної компетентності у ПП, до складу якої включає знання соціокультурних пресупозицій інофонного лінгвосоціуму, вміння їх знаходити і розуміти, підбирати для їх передачі перекладацькі прийоми, що відповідають типу тексту. Визначення авторкою поняття “перекладацької стратегії” як алгоритму перекладацьких дій, які включають перекладацький аналіз ТО, аналітично-варіативний пошук і контрольню-корекційний аналіз ТП, є релевантним для визначення послідовності дій перекладача в ході виконання ПП. Заслужують на увагу запропоновані С. А. Корольковою вправи на розвиток умінь застосовувати перекладацькі прийоми, визначати їх доречність і вмотивованість, аналізувати та редагувати ТП.

Проблема опанування *перекладацької стратегії* також розглядається К. Г. Бабаскіною (2011) [2]. Науковець стверджує, що в основі перекладацької стратегії лежать уміння студентів-перекладачів здійснювати всебічний аналіз текстів різних стилів до перекладу в цілях перекладу, користуватись механізмами створення таких текстів як нормами в процесі їх перекладу та готовність до самостійного інформаційного пошуку. Цінним для визначення психолінгвістичних передумов навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП є висунуте К. Г. Бабаскіною в результаті аналізу психологічних, соціальних, культурологічних та прагматичних аспектів процесу оволодіння студентами перекладацькою стратегією наукове положення, яке трактує перекладацьку стратегію як загальну сукупність послідовних когнітивних операцій, що виконуються перекладачем для рішення перекладацької проблеми з метою досягнення максимального прагматичного ефекту. Необхідно зазначити, що дослідниця наголошує на професійній спрямованості навчальних матеріалів та вправ для відповідного навчання.

Специфіку функціонування психологічних механізмів у ПДП визначено Л. О. Максименко (2015) [12]. У ході дослідження наголошується на необхідності враховувати у процесі навчання такі психологічні особливості цього виду мовленнєвої діяльності: механізми сприйняття, осмислення, різні види пам'яті, уваги, антиципації, випереджального синтезу тощо. Ми погоджуємося з думкою науковця, що визначення специфіки психологічних механізмів на етапах перекладацької діяльності може слугувати теоретичним підґрунтям для визначення навичок, умінь і КЗ, необхідних для виконання ПДП фахових текстів. Це, безумовно, допоможе викладачеві обрати раціональні методи та прийоми організації відповідного навчання, а також забезпечить керування перекладацькою діяльністю студентів.

Не втрачає актуальності і проблема формування мотивації до опанування ПП. Дослідники пропонують: залучати студентів до проектної діяльності та участі у професійних конкурсах

[7]; використовувати засоби ІКТ у навчальному процесі (інтернет-форум, електронні довідкові системи [7], електронні словники, системи автоматичного перекладу, електронна мережева спільнота [15]).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проаналізувавши актуальні проблеми навчання майбутніх філологів ПП та шляхи їх вирішення, узагальнимо позитивний досвід науковців з метою його врахування в ході вирішення аналогічних проблем у процесі розробки методики навчання майбутніх викладачів АМ професійно орієнтованого ПДП.

По-перше, кількість і багатоаспектність розглянутих наукових досліджень свідчить про актуальність проблеми навчання майбутніх філологів ПП.

По-друге, серед питань, які успішно вирішуються науковцями, виділимо: визначення психолінгвістичних характеристик процесу ПП та діяльності перекладача в аспекті міжкультурного спілкування; виявлення лінгвостилістичних особливостей текстів, що виступають предметом вивчення в процесі навчання ПП; відбір навчальних текстових матеріалів; розробка вправ для формування навичок і розвитку вмінь ПП; виділення критеріїв оцінювання ТП; формування мотивації до опанування ПП.

Проте існує певна кількість питань, які залишаються невирішеними, потребують пошуку досконаліших шляхів вирішення або ретельного перегляду з позицій сучасних досягнень психології мовленнєвої діяльності, методики навчання ІМіК, теорії та практики перекладу. До них відносимо: визначення поняття, структури та змісту компетентності у ПП; уточнення номенклатури знань, навичок, умінь і КЗ, необхідних для виконання ПП; виділення рівнів володіння компетентністю у ПП і розробка критеріїв оцінювання рівня її сформованості; пошук засобів діагностики рівня сформованості компетентності у ПП; розробка вправ, спрямованих на формування, розвиток та вдосконалення всіх складових компетентності у ПП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аксёнова Е. Е. Обучение письменному переводу филологических текстов с английского языка на русский : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Аксёнова Елена Евгеньевна. – М., 2006. – 284 с.
2. Бабаскина Е. Г. Методика овладения переводческой стратегией посредством развития познавательной активности студентов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бабаскина Екатерина Геннадиевна. – Курск, 2011. – 183 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод : вопросы общей и частной теории перевода / Л. С. Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
4. Вербицкая М. В. Компоненты и уровни переводческой компетенции / М. В. Вербицкая, М. Ю. Соловов // Вестник Московского университета. – Сер. 19. – Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2010. – №4. – С. 49–50.
5. Данилова И. И. Обучение переводу лингвокультурологических грамматически трудных явлений : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Данилова Ирина Игоревна. – Таганрог, 2004. – 206 с.
6. Иванова Ю. В. Обучение художественному переводу как виду межкультурной речевой деятельности : (английский язык, языковой вуз) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Иванова Юлия Владимировна. – Таганрог, 2005. – 198 с.
7. Казанцева Н. С. Методическое моделирование в обучении студентов письменному переводу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Казанцева Надежда Семеновна – Екатеринбург, 2010. – 191 с.
8. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС. – 2002. – 424 с.
9. Комиссаров В. Н. Теоретические основы методики обучения переводу / В. Н. Комиссаров. – М. : РЕМА, 1997. – 112 с.

10. Королькова С. А. Текстологическая модель обучения письменному переводу студентов языковых вузов : на материале французского языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Королькова Светлана Азадовна. – Волгоград, 2006. – 198 с.
11. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : [підручник] / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 512 с.
12. Максименко Л. О. Специфіка психологічних механізмів мовленнєвої діяльності перекладача у письмовому двосторонньому перекладі / Л. О. Максименко. – Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. Вип. 24, 2015. – С. 25–37.
13. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Моск. Лицей, 1996. – 208 с.
14. Николаева О. С. Методика обучения переводу научных текстов на основе учета этимологической составляющей терминов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Николаева Ольга Сергеевна. – М., 2010. – 215 с.
15. Ожегова Е. В. Методика формирования лингвоинформационной самостоятельности студентов вуза – будущих переводчиков : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Ожегова Евгения Владимировна. – Пермь, 2012. – 232 с.
16. Пасічник Т. Д. Методика навчання майбутніх філологів писемного двостороннього перекладу комерційних листів : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Пасічник Тетяна Дмитрівна. – К., 2011. – 300 с.
17. Перевёрткина М. С. Методика обучения переводу английских фразовых глаголов студентов переводческого отделения : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Перевёрткина Марина Сергеевна. – СПб., 2010. – 256 с.
18. Семенов А. Л. Основы общей теории перевода и переводческой деятельности : [учеб. пособие для студ. лингв. вузов и фак.] / А. Л. Семенов. – М. : Издательский центр “Академия”, 2008. – 160 с.
19. Тарнаева Л. П. Обучение будущих переводчиков трансляции культурно-специфических смыслов институционального дискурса : дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 / Тарнаева Лариса Петровна. – СПб., 2011. – 545 с.
20. Трофимова С. В. Методика обучения общественно-политическому письменному переводу на языковом факультете: на материале французского языка : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Трофимова Светлана Вячеславовна. – Орел, 2004. – 156 с.
21. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю “Переклад” / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2016

REFERENCES

1. Aksionova E. E. Obuchenye pys'mennomu perevodu fylolohycheskykh tekstov s anhlyjskoho iazyka na ruskij : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Aksionova Elena Evhen'evna. – M., 2006. – 284 s.
2. Babaskyna E. H. Metodyka ovladeniya perevodcheskoj stratelyej posredstvom razvytyia poznatel'noj aktyvnosti studentov : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Babaskyna Ekateryna Hennadyevna. – Kursk, 2011. – 183 s.
3. Barkhudarov L. S. Yazyk y perevod : voprosy obschej y chastnoj teoryu perevoda. / L. S. Barkhudarov. – M. : Mezhdunar. Otnosheniya, 1975. – 240 s.
4. Verbytskaia M. V. Komponenty y urovny perevodcheskoj kompetentsyy / M. V. Verbytskaia, M. Yu. Solovov // Vestnyk Moskovskoho unyversyteta. – Ser. 19. – Lynhvystyka y mezhkul'turnaia kommunykatsiya. – 2010. – №4. – S. 49–50.

5. Danylova Y. Y. Obuchenye perevodu lynchvokul'turolohycheskykh hrammatychesky trudnykh iavlennyj : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Danylova Yryna Yhorevna. – Tahanroh, 2004. – 206 s.
6. Yvanova Yu. V. Obuchenye khudozhestvennomu perevodu kak vydu mezhkul'turnoj rechevoj deiatel'nosti : (anhlyjskij iazyk, iazykovej vuz) : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Yvanova Yulyia Vladymyrovna. – Tahanroh, 2005. – 198 s.
7. Kazantseva N. S. Metodycheskoe modelyrovanye v obuchenyy studentov pys'mennomu perevodu : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Kazantseva Nadezhda Semenovna. – Ekaterynburh, 2010. – 191 s.
8. Komysarov V. N. Sovremennoe perevodovedenye. Uchebnoe posobyе / V. N. Komysarov. – M. : ETS. – 2002. – 424 s.
9. Komysarov V. N. Teoretycheskye osnovy metodyky obucheniya perevodu / V. N. Komysarov. – M. : REMA, 1997. – 112 s.
10. Korol'kova S. A. Tekstolohycheskaia model' obucheniya pys'mennomu perevodu studentov iazykovykh vuzov : na materyale frantsuzskoho iazyka : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Korol'kova Svetlana Azadovna. – Volhohrad, 2006. – 198s.
11. Korunets' I. V. Vstup do perekladoznavstva : [pidruchnyk] / I. V. Korunets'. – Vinnytsia : Nova knyha, 2008. – 512 s.
12. Maksymenko L. O. Spetsyfika psykholohichnykh mekhanizmiv movlennievoi diial'nosti perekladacha u pys'movomu dvostoronn'omu pereklyadi / L. O. Maksymenko. – Visnyk KNLU. Seriiia Pedahohika ta psykholohiia. Vyp. 24, 2015. – S. 25–37.
13. Myn'iar-Beloruhev R. K. Teoryia y metody perevoda / R. K. Myn'iar-Beloruhev. – M. : Mosk. Lytsej, 1996. – 208 s.
14. Nykolaeva O. S. Metodyka obucheniya perevodu nauchnykh tekstov na osnove ucheta etymolohycheskoj sostavliaiushej termynov : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Nykolaeva Ol'ha Serheevna. – M., 2010. – 215 s.
15. Ozhehova E. V. Metodyka formyrovaniya lynchvoynformatsyonnoj samostoiatel'nosti studentov vuza – buduschykh perevodchykov : dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 / Ozhehova Evheniia Vladymyrovna. – Perm', 2012. – 232 s.
16. Pasichnyk T. D. Metodyka navchannia majbutnykh filolohiv pysemnoho dvostoronn'oho pereklyadu komertsijnykh lystiv : dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 / Pasichnyk Tetiana Dmytrivna. – K., 2011. – 300 s.
17. Pereviortkina M. S. Metodyka obucheniya perevodu anhlyjskykh frazovykh hlaholov studentov perevodcheskoho otdeleniia : dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 / Pereviortkina Maryna Serheevna. – Sankt-Peterburh, 2010. – 256s.
18. Semenov A. L. Osnovy obschej teoryy perevoda y perevodcheskoj deiatel'nosti : [ucheb. posobyе dlia stud. lynchv. vuzov y fak.] / A. L. Semenov. – M. : Yzdatel'skij tsentr “Akademyia”, 2008. – 160 s.
19. Tarnaeva L. P. Obuchenye buduschykh perevodchykov transliatsyy kul'turno-spetsyfycheskykh smyslov ynstytutsional'noho dyskursu : dys. ... dokt. ped. nauk : spets. 13.00.02 / Tarnaeva Larysa Petrovna. – Sankt-Peterburh, 2011. – 545 s.
20. Trofymova S. V. Metodyka obucheniya obschestvenno-polytycheskomu pys'mennomu perevodu na iazykovom fakul'tete: na materyale frantsuzskoho iazyka : dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 / Trofymova Svetlana Viacheslavovna. – Orel, 2004. – 156 s.
21. Chernovatyj L. M. Metodyka vykladannia pereklyadu iak spetsial'nosti: pidruchnyk dlia stud. vyschykh zaklad. osvity za spetsial'nistiu “Pereklyad” / L. M. Chernovatyj. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2013. – 376 s.

Received 19.10.2016